

Tiedote 2/24

Vol. 42

Miten käy paperittomien
terveydenhuollon?

Beninissä edistetään synnyttäjien
ja vastasyntyneiden terveyttä

Sisällys

Kun narratiivi käännetään ihmisoikeuksia vastaan	3
Äitien ja vastasyntyneiden terveyden edistäminen koulutuksen kautta Beninissä.....	4
LSV sai rahoitusta kolmeen kehitys yhteistyöhankkeeseen	9
Rakenteellinen rasismi terveydenhuollossa	13
Terveys on ihmisoikeus, ei palkinto tai rangaistus	14
WHO ja ydinsodan terveysvaikutukset	17
Kansalaisyhteiskunnan ideologinen alasajo (yritys)	19
Orpon hallituksen jättileikkaukset uhkaavat kansalaisyhteiskunnan tulevaisuutta.....	21
LSV:n uudet työntekijät esittäytyvät.....	24
LSV:n ja ilmastolääkäreiden kurssit Lääkäripäivillä 2025.....	25
Ilmastolääkärit kannustavat hallitusta kiireellisiin lisätoimiin ilmastokriisin ja luontokadon hillinnässä.....	26
Tule mukaan kehittämään LSV:tä!.....	30
Tervetuloa Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n syyskokoukseen ja pikkujouluihin 16.11.2024	32

LSV-tiedote 2/2024 ISSN 0780-119X (Painettu) ISSN 2342-3404 (Verkkojulkaisu)

Vol 42, n:o 2

Julkaisija: Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

Päätoimittaja: Line Kurki

Taitto: Julia Tavast

Etukannen kuva: Ari Rämö

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
PHYSICIANS FOR SOCIAL RESPONSIBILITY

Tuettu Suomen
kehitys yhteistyövaroin

Painotuote
4041 0949

Kun narratiivi käännetään ihmisoikeuksia vastaan

Sotilaat toimivat henkensä ja terveytensä uhalla. Siviilit menettävät aineellista omaisuutta, arkensa, terveyttään, ehkä henkensä. Se, että sotatoimia hyväksytään ja puolelataan, vaatii hyvin vahvaa narratiivia, jossa väkivalta esitetään ainoana ratkaisuna ihmisten ahdinkoon. Yhteiskunnassa, jossa turvallisuuden ja hyvinvoinnin kokemukset ovat heikot, on helpompi viljellä sotatoimia oikeuttavia narratiiveja. Yhteiskunnassa, jossa demokratia ja vapaa media eivät kunnolla toimi, on helpompi rajoittaa vaihtoehtoisten narratiivien saamaa jalansijaa.

Sodassa ei ole voittajia, mutta laajoja taloudellisia ja poliittisia vaikutuksia sillä on. Nämä vaikutukset eivät rajaudu konfliktin välittömiin osapuoliin. Ympärillä otetaan kantaa tapahtumiin historiallisten, kulttuuristen, kaupallisten ja muiden kytkösten lähtökohdista. Mikä tahansa taho voi lähteä valjastamaan sopivaa narratiivia sotatoimien kontekstista omien intressiensä edistämiseen. Internetin algoritmit tukevat ympäri maailmaa ihmisten ajautumista mielipidekupliin.

Israelin sotatoimet Gazassa ovat nyt jatkuneet vuoden ja vaatineet yli 40 000 ihmishenkeä, joista suuri osa oli vasta lapsia. Valtaosa sairaaloista on tuhottu ja ennaltaehkäistävässä olevat vakavat taudit, kuten polio, leviävät. Syyskuun alussa erään israelilaisen podcastin juontajat puhuivat avoimesti omilla nimillään palestiinalaisten kansanmurhan puolesta väittäen, että kyseessä on yleinen israelilainen ajattelutapa. Samaan aikaan Ukrainassa venäläisten pommitusten tahti kiihtyi, ja jätti pian myös Ohmadytin lastensairaalan raunioihin.

Mitä tahansa perusteluita tällaisille sotatoimille esitetään, niiden sietämättömyyttä terveyden ja ihmisoikeuksien näkökulmasta ei voi kiistää. Tulitauko on saatava Ukrainan ja Venäjän välille, ja myös Gazaan. Miten toimivat Suomi ja EU, kun narratiivit ja kaupalliset intressit kääntyvät ihmisoikeuksia vastaan?

LINE KURKI
LSV:n puheenjohtaja

Äitien ja vastasyntyneiden terveyden edistäminen koulutuksen kautta Beninissä

LSV:n nykyinen kehitysyhteistyöhanke äitien ja vastasyntyneiden terveyden parantamiseksi Beninissä on päättymässä vuoden lopulla ja uusi hanke alkaa vuoden 2025 alussa. Hankkeessa on muun muassa annettu hygieniakäytäntöjä tukevaa koulutusta. Keväällä 2024 Benin-hankkeen vapaaehtoiset pääsivät seuraamaan hankkeen koulutuksia paikan päällä.

Lähtökohdat nykyiselle hankkeelle luotiin vuosina 2021–2022, jolloin LSV toteutti Beninissä koulutushankkeen nimeltä ”Laadukas laboratoriotestaus”. Silloin kehitettiin sykli, jota on voitu hyödyntää myös uudessa hankkeessa: taustan kartoitus – interventio tilanteen parantamiseksi – terveyspolitiikan päättäjiin vaikuttaminen. Ensimmäisessä hankkeessa interventio sisälsi muun muas-

sa klinisten laboratorioiden henkilökunnan kouluttamisen hyödyntäen Train-the-Trainer -periaatetta.

Vastaavanlaista työskentelytapaa olemme noudattaneet myös meneillään olevassa hankkeessa, jossa painopiste on hygieniakäytäntöjä tukeva koulutus äitien ja vastasyntyneiden terveyden parantamiseksi. Kohderyhmää on laajennettu etenkin

synnyttäjien ja vastasyntyneiden vauvojen kanssa työskenteleviin terveydenhuollon ammattilaisiin sekä yhteisötyöntekijöihin. Hanke saa ulkoministeriön hanketukea vuosina 2023–2024, ja paikallisina kumppaneina toimivat kansalaisjärjestö Center for Reflection and Action for Integrated Development and Solidarity (CeRADIS) sekä Abomey-Calavin yliopiston tutkijayksikkö Research Unit in Applied Microbiology and Pharmacology of natural substances (URMAPha). Keväällä 2024 artikkelin kirjoittaneet vapaaehtoiset pääsivät seuraamaan hankkeen koulutuksia paikan päällä.

Tarve terveydenhuollon ammattilaisten jatkokoulutukselle on valtava

Yhdistyneiden kansakuntien tavoitteesta saada kaikki maailman lapset kouluun on päästy etenemään peruskoulutuksen laadun parantamiseen. Myös Beninissä koulupudokkaita on paljon ja koulun läpikäyneidenkin oppimistulokset saattavat olla lähes olemattomat. Opettajat ovat heikosti koulutettuja, palkat pieniä ja opetusmenetelmät vanhanaikaisia. Suomalaista erityisesti hämmästyttää se, että kaikki

LSV:n vapaaehtoinen Katri Jansson julkisin varoin ylläpidetyn Center de Santé de Zogbo klinikan edustalla. Siellä synnyttää noin 30 äitiä kuukaudessa. Kuva: Kaisa Haukka.

kouluopetus Beninissä on ranskaksi, vaikka suuri osa koululaisista ei osaa ranskaa koulun aloittaessaan, eikä moni koulun lopettaessaankaan. Alle puolet beniniläisistä 15 vuotta täyttäneistä on luku- ja kirjoitustaitoisia (47,1% vuoden 2022 tilasto). Miten voisikaan oppia lukemaan, kirjoittamaan ja hallitsemaan vaativia oppisisältöjä, jos ei ymmärrä opetuskieltä? Huono peruskoulutuksen pohja vaikuttaa suoraan jatko-opintoihin.

Monet LSV:n hankkeessa järjestettyihin koulutuksiin osallistuneista yhteisötyöntekijöistä osasivat heikosti ranskaa. Oppimateriaali on ranskaksi, mutta koulutuksessa

käytetään paikallisia kieliä, jonka oleellista sanastoa yhteisötyöntekijät tarvitsevat tehtävässään.

Korkeakoulutetut hallitsevat ranskan kielen, mutta heidän osaamistasoaan rajoittaa resurssien riittämättömyys jatkokoulutuksen järjestämiseen tutkinnon jälkeen. Maailma kuitenkin muuttuu nopeasti, ja tieto lisääntyy jatkuvasti. Euroopan unioni onkin valinnut yhdeksi kehittyvien maiden kanssa tehtävän kapasiteetin vahvistamisen painopistealueeksi ammatillisen jatkokoulutuksen. LSV:n koulutushankkeet tarjoavat terveydenhuollon ammattilaisille mahdollisuuden päivittää osaamistaan.

Paikallinen äitiysneuvola-synnytysklinikka Porto Novossa. Kuva: Susanne Saarinen.

Sairaalahygieniaa kehittämässä

Potilaiden turvallinen hoito ja tarttuvien tautien leviämisen ehkäisy edellyttää sairaalahygienian toteutumista. Tämä sisältää käsihygienian lisäksi muun muassa sairaalaympäristön puhtauden, tarviketuollon ja jätehuollon. Oikeanlaisella sairaalahygienialla voidaan vähentää sairaalalähtöisten infektioiden määrää ja sitä kautta myös antibioottien käyttöä.

LSV:n Benin-hankkeen alkuarvioinnin yhteydessä havaittiin paljon erilaisia haasteita hoitohenkilökunnan käsihygienian oikeanlaisessa toteutumisessa. Hoitotilojen siivous tehtiin usein puutteellisilla välineillä ja aineilla sekä ilman asianmukaista koulutusta. Käytänteitä kartoitettiin kyselytutkimuksilla, joissa havaittiin esteitä käsihygienian oikeanlaiselle toteutumiselle kielteisistä asenteista tiedon ja tarvikkeiden (kuten vesipisteiden, saippuan, käsihuuhteiden ja käsipyyhkeiden) puutteeseen.

Benin-hankkeessa on järjestetty pienimuotoista koulutusta käsihygieniasta sairaaloiden henkilöstölle eri puolella Beniniä. Vaikuttamistyötä tarvikkepuutteen korjaamiseksi on tehty muun muassa tapaamisissa sairaaloiden johdon kanssa, ja paikallinen terveysministeriö on ollut mukana koulutuksissa.

Aiempien aktiviteettien kautta kerätyn materiaalien ja kokemuksen pohjalta suunniteltiin kuuden kuukauden koulutusjakso, jota parhaillaan toteutetaan yhdessä Abomey-Calavin yliopiston, Helsingin yliopiston ja Metropolia Ammattikorkeakoulun opettajien ja tutkijoiden kanssa. Hankkeen tavoitteiden mukaisesti koulutus on suunnattu etenkin synnyttäneiden ja vastasyntyneiden vauvojen kanssa työskenteleville kättilöille, sairaanhoitajille ja lääkäreille. Mukaan otet-

LSV:n vapaaehtoinen Kaisa Haukka ja paikallinen hanketyöntekijä Hornel Koudokpon lounaalla hankevierailun lomassa. Kuva: Susanne Saarinen

tiin sata osallistujaa, mutta halukkaita olisi ollut moninkertainen määrä. Onneksi koulutus on herättänyt paljon kiinnostusta eri tahoilla, joten rahoitus uusille koulutuksille vaikuttaa taatulta. Tämän kaiken toivomme osaltaan vaikuttavan positiivisesti sairaalahygienian tason kehitykseen Beninissä.

Terveyden edistäminen yhteisölähtöisesti

Ympäri maailmaa yhteisön terveystyöntekijät (*community health workers*) ovat avainasemassa alipalveluttujen yhteisöjen terveystarpeiden ja terveydenhuoltojärjes-

telmien välisen kuilun umpeen kuromisessa. Erityisesti matalan ja keskitulotason maisa (LMIC) yhteisön terveystyöntekijät ovat usein ensimmäinen yhteispiste terveydenhuoltoon. Näin myös Beninissä.

Yhteisön terveystyöntekijät ovat tyypillisesti maallikoita, jotka ovat saaneet jonkin verran ohjausta ja koulutusta terveyteen ja terveydenhuoltoon liittyvistä aiheista. Yhteisön terveystyöntekijät ovat useimmiten niiden yhteisöjen jäseniä, joita he palvelevat, ja jakavat heidän kanssaan etnisyyden, kielen, sosioekonomisen aseman ja kattavan kokemuspohjan. Näin ollen yhteisön terveystyöntekijät voivat tuottaa erityisen kulttuurisesti päteviä ja sensitiivisiä terveyspalveluja sekä toimia yhteisön äänenä päättäjien suuntaan. Lisäksi he pysyvät yhteisöissään pitkällä aikavälillä ja myötävaikuttavat siten transformatiivisiin terveysvaihteluihin.

Yhteisön terveystyöntekijöillä on kasvava rooli Beninin terveydenhuoltojärjestelmässä. Viimeisin suuri panostus on keväältä 2023, jolloin rekrytoitiin yli 1 500 yhteisön terveystyöntekijää maan eri alueilta. Yhteisön terveystyöntekijöiden koulutukseen panostamalla ja heidän kapasiteettinsa vahvistamisella voidaan saavuttaa kestäviä tuloksia. Osana LSV:n hanketta paikallisissa yhteisöissä toimiville terveystyöntekijöille on kehitetty viikon mittainen hygieniakoulutus yhdessä paikallisten kumppanien ja Beninin terveysministeriön kanssa. Aloite on linjassa Beninin hallituksen tavoitteiden kanssa, ja innokas tuki paikallisen hallituksen edustajilta mahdollistaa työn jatkuvuuden ja suuraa hanketyötä laajemman vaikuttavuuden.

Uusi hanke alkaa – tule mukaan!

LSV jatkaa työtä äitien ja vauvojen terveyden edistämiseksi Beninissä nykyisen hankkeen jälkeen. Vuoden 2025 alussa alkaa uusi nelivuotinen hanke ”Äitien ja vastasyntyneiden terveyserojen vähentäminen terveyden edistämisen ja infektioiden torjunnan keinoin Beninissä – yhteisöperustainen lähestymistapa”. Lue lisää hankkeesta sivulla 9 ja jos kiinnostut, tule mukaan tiimiin!

TEKSTI: KAISA HAUKKA, KATRI JANSSON JA SUSANNE SAARINEN
BENIN-HANKKEEN VAPAAEHTOISET

Lue lisää LSV:n koulutustyöstä Beninissä osoitteesta <https://lsv.fi/toiminta/kehitysyhteistyö/benin/>

Muun muassa

- Vuosien 2021–2022 Beninin hankkeesta julkaistut kaksi artikkelia ja yksi policy paper
- Tarkempaa kuvausta Beninin sairaalahygienian tilanteesta

Laboratoriotyöntekijät Kounou Ariel, Balarabe Roubaya, Boukari Chakira, Assogba Phénix ja Vodounon Kevine kouluttautumassa Beninissä vuonna 2021. Kuva: Moubarak Liadi.

LSV sai rahoitusta kolmeen kehitysyhteistyöhankkeeseen

LSV on saanut rahoitusta ulkoministeriöltä kolmeen kehitysyhteistyöhankkeeseen seuraavalle neljälle vuodelle. Beninissä edistetään äitien ja vastasyntyneiden terveyttä, Keniassa vammaisten naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja Nepalissa näkö- ja kuulovammaisten lasten koulunkäyntiä ja terveydenhoitoa.

Kaikki uudet hankkeet ovat jatkoa LSV:n ja paikallisten kumppaneiden jo aiemmin aloittamalle työlle, jota nyt päästään kehittämään eteenpäin aiempien kokemusten ja oppien pohjalta. Hankkeet ovat alkamassa alkuvuodesta 2025 ja jatkuvat vuoden 2028 loppuun asti.

Terveyttä raskaana oleville naisille, äideille ja vastasyntyneille Beninissä

Länsi-Afrikan Beninissä äitien ja vastasyntyneiden terveyteen liittyvät haasteet ovat merkittäviä, erityisesti syrjäisillä alueilla,

missä terveydenhuoltopalvelut ovat rajalliset. Maassa äitiys- ja vastasyntyneiden kuolleisuusluvut ovat hälyttävän korkeita, ja monet kuolemat johtuvat ennaltaehkäistävästä syistä, kuten infektioista.

LSV:n hankkeen tavoitteena on parantaa raskaana olevien naisten, äitien ja vastasyntyneiden terveyttä Beninin syrjäisillä alueilla. Hanke keskittyy vahvistamaan yhteisöissä jo olemassa olevia terveystoimintoja kouluttamaan yhteisöissä toimivia terveysyhteistyökumppaneita ja perinneparantajia hygienian ja infektioiden ehkäisyssä ja torjunnassa. Tavoitteena on, että raskaana olevat naiset, äidit ja koko yhteisö pystyvät parantamaan hygieniaa ja näin vahvistamaan äitien ja vastasyntyneiden terveyttä.

Hankkeessa tehdään myös yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Lisäksi edistetään näyttöön perustuvaa hoitoa parantamalla tartuntatautiin havaitsemista ja kohdennettua antibioottihoitoa.

Hanketta toteutetaan yhdessä kahden paikallisen kumppanin kanssa. Kansalaisjärjestön Center for Reflection and Action for Integrated Development and Solidarity (CeRADIS) kanssa tehdään yhteistyötä yhteisöterveyden saralla. Yhteistyökumppanina mikrobiologian saralla toimii yliopisto University of Abomey-Calavi, Research Unit in Applied Microbiology and Pharmacology of natural substances (URMAPha).

Seksuuali- ja lisääntymisterveysoikeuksia vammaisille naisille Keniassa

LSV:n ja kenialaisen Women Challenged to Challenge (WCC) -vammaisjärjestön yhteishanke pyrkii parantamaan vammaisten naisten seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksia Keniassa. Hanke toteutetaan Baringon, Nairobin ja Siayan maakunnissa, ja sen

Laboratoriotyöntekijä Balarabe Roubaya tarkastelee gram-värjättyä lasia mikroskoopilla koulutuksessa Beninissä vuonna 2021. Kuva: Moubarak Liadi.

keskiössä ovat terveystoimintojen saavutettavuuden ja laadun parantaminen, väkivalan ehkäisy, vaikuttamistyö sekä koulutus.

Vammaiset naiset kohtaavat usein esteitä terveydenhuollossa. Hankkeessa toteutetaan konkreettisia esteettömyyttä parantavia toimenpiteitä sairaaloissa ja muissa terveystoimintopisteissä, jotta terveydenhoito olisi vammaisille saavutettavaa.

Bethsheba Chibole on osallistunut Keniassa vammaisten naisten terveystoimintoja parantavaan hankkeeseen. Kuva: Patrick Meinhardt

Hankkeessa myös lisätään tietoisuutta vammaisten naisten lisääntymisterveys-oikeuksista. Tavoitteena on luoda kestäviä muutoksia vammaisten naisten elämään ja vahvistaa paikallistoimijoiden, kuten vammaisjärjestöjen ja viranomaisten, kykyä edistää ja toteuttaa näitä oikeuksia. Lisäksi hanke tukee seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan ehkäisyä tarjoamalla psykososiaalista tukea ja tiedottamalla väkivaltaa kokeneiden tukipalveluista.

Hankkeen pitkän aikavälin tavoitteena on varmistaa, että vammaiset naiset voivat osallistua yhteiskuntaan täysivaltaisesti ja että heillä on tasavertaiset mahdollisuudet saada laadukkaita terveyspalveluja.

Hankkeen puitteissa kumppanuusjärjestön osaamista vahvistetaan vaikuttamistyössä, jota he tekevät viranomaisten ja päättäjien keskuudessa nykyisen lainsäädännön parantamiseksi sekä lisätäkseen tietoisuutta vammaisten naisten oikeuksista ja tarpeista.

Koulunkäyntiä ja terveydenhuoltoa näkö- ja kuulovammaisille lapsille Nepalissa

Nepalissa aisti- ja monivammaiset lapset kohtaavat monia haasteita. Heidän mahdollisuutensa käydä koulua ja osallistua yhteiskunnan toimintaan ovat selvästi heikkomat kuin terveiden ikätovereiden. Kuntoutuspalvelut ovat rajallisia, ja vammaisten lasten opetukseen erikoistuneita opettajia on vähän. Vaikka Nepalissa onkin jo olemassa lainsäädäntöä, joka turvaa vammaisten oikeuksia, täytäntöönpano on edelleen puutteellista. Tämän vuoksi kansalaisyhteiskunnan toimia tarvitaan oikeuksien varmistamiseksi.

Uusi hanke pyrkii parantamaan 3–14-vuotiaiden aisti- ja monivammaisten lasten mahdollisuuksia koulunkäyntiin ja terveydenhuoltoon Baran, Parsan ja Rautahatin piirikunnissa. Tavoitteena on pa-

Vasemmallä kuulovammaisen Swadiksha opettelee viittomakieltä. Oikealla ohjaaja Sushma auttaa Prayushia leikkimään savella. Kuvat: Hari Maharjan.

rantaa terveydenhuollon saavutettavuutta ja tarjota lapsille lääketieteellistä hoitoa, apuvälineitä, kuntoutusta sekä elämän perustaitojen opetusta ennen koulun aloittamista.

Lisäksi hanke pyrkii mahdollistamaan vammaisten lasten osallistumisen koulunkäyntiin ja rohkaisemaan heitä aktiiviseen osallistumiseen yhteiskunnassa. Osana tätä kokonaisuutta koulutetaan myös opetushenkilökuntaa ja varustetaan kouluja vastaamaan vammaisten lasten erityistarpeisiin.

Projektin tavoitteena on myös lisätä yhteisöjen tietoisuutta vammaisten oikeuksista sekä erityistarpeista ja tarjolla olevista palveluista. Samalla luodaan tukirakenteita, joiden avulla hankkeen toimintoja voidaan jatkaa sen päätyttyä.

Hankkeen pääkumppani on B. P. Eye Foundation. Lisäksi tehdään yhteistyötä vammais- ja kansalaisjärjestöjen, paikallishallintojen, huoltajien, opettajien, oikeudenhaltijoiden ja koulutettujen vapaaehtoisten kanssa, minkä avulla varmistetaan työn jatkuvuus ja laajemmat vaikutukset.

Vapaaehtoiset mukaan

LSV:n vapaaehtoisten osallistuminen hanketyöhön aktiivisesti on oleellinen osa hankkeiden toteuttamista. Hankkeiden omaraahoitusosuudesta (15%) puolet koostuu LSV:n varainhankinnan tuloista ja toinen puoli hankkeiden parissa tehdystä vapaaehtoistyöstä. LSV:n vapaaehtoisilla on hankkeissa aktiivinen rooli ja he seuraavat toimintaa esimerkiksi tekemällä seurantamatkoja toimintamaihin, kommentoimalla raportteja, tukemalla kumppaneiden työtä ja tuottamalla viestintämateriaalia hankkeista.

Uuden hankesyklin alkaessa on taas mainio mahdollisuus aktivoitua vapaaehtoisena kehitysyhteistyöhankkeissamme. Uusien hankkeiden lisäksi vuosina 2025–2026 jatkuvat myös aiemmin alkaneet mielenterveyshankkeet Nepalissa ja Somaliassa.

Kaikkiin hankeryhmiin ovat uudet vapaaehtoiset tervetulleita! Kiinnostuitko? Ota yhteyttä ohjelmapäälliköihin Mari Laaksoseen (mari.laaksonen@lsv.fi) ja Elina Tuusaan (elina.tuusa@lsv.fi) lisätietojen saamiseksi.

Rakenteellinen rasismi terveydenhuollossa – Tule kuuntelemaan Hibon ja Ibrahimin luentoa syyskokouksessa

Tämä voi hyvinkin olla vuoden tärkein luento!

Hibo ja Ibrahim ovat mainio lääkäripariskunta, joka kamppailee sinnikkäästi rasismia vastaan työssään terveydenhuollon parissa. He luennoivat rakenteellisesta rasismista terveydenhuollossa tuoden esiin useita odottamattomia esimerkkejä.

Tule kuuntelemaan silmiä avaavaa luentoa, joka varmasti herättää ajatuksia!

Hibo ja Ibrahim pitävät luennon Helsingissä LSV:n syyskokouksen yhteydessä lauantaina 16.11. klo 14. Katso lisätiedot takakannesta ja ilmoittaudu mukaan!

Luento on osa LSV:n PapeTe-hanketta ja toteutetaan STEA:n tuella.

Hibon ja Ibrahimin edesottamuksia voit seurata myös Instagramissa: [@laakarit.hibo.ibrahim](https://www.instagram.com/laakarit.hibo.ibrahim)

Terveys on ihmisoikeus, ei palkinto tai rangaistus

Elämme monella tapaa muutosten aikaa. Poliittinen ilmapiiri on erityisesti maahanmuuton ja paperittomuuden suhteen kiristynyt kiihtyvään tahtiin. Vihapuheen valtavirtaistuminen ja median valloittanut turvallistamispuhe vailla kriittisiä ääniä on hyvin huolestuttavaa. Onneksi järjestöjen ja muiden vähemmistöjen parissa toimivien organisaatioiden yhteistyö sen sijaan voimistuu.

Paperittomat ovat heterogeeninen ryhmä, johon kuuluu sekä maassa vailla oleskeluoikeutta olevia ihmisiä että EU-kansalaisia, perheenyhdistämispäätöstä odottavia ja ulkomaisia opiskelijoita. Tällä hetkellä paperittomilla on lain turvaama oikeus välttämättömään terveydenhuoltoon. On ammattilaisen vastuulla arvioida hoi-

toon pääsyn välttämättömyys ja oleskelun keston vaikutus annettavaan hoitoon.

LSV:n paperittomien terveyttä edistävä vaikuttamistyö on viime aikoina keskittynyt mahdolliseen lakimuutokseen, joka annettaneen eduskunnalle kevään 2025 aikana.¹ Lakimuutos typlistäisi toteutuessaan paperittomien oikeuksia varmistaen heille ainoastaan kiireellisen hoidon. Lain ulkopuolelle on rajattu lapset, jotka saisivat vielä 18 vuotta täytettyään jatkoa alaikäisenä aloitettuun hoitoon, raskauden tai tartuntataudin vuoksi seurantaa tai hoitoa tarvitsevat, vakavan pitkäaikais sairauden tai vamman vuoksi hoitoon hakeutuvat sekä ”muun terveydellisen syyn vuoksi erityisen haavoittuvassa asemassa olevat”. Epäselväksi jää,

¹ <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM054:00/2023#lainvalmistelu>

kuka arvioisi tätä haavoittuvuutta, ja millaisin edellytyksin.

Verkosto- ja vaikuttamistyö

Huoli ja epätietoisuus mahdollisista muutoksista ovat näyttäytyneet myös kohderyhmän parissa. Kevään aikana jatkoimme PapeTe-hankkeessa aiemmin työskennelleiden Johannan ja Marianin hyvin alkannutta työtä. Tapasimme useampaa eri järjestöä ja suunnitelimme yhteistyökuvioita. Verkostojen tapaamisissa on noussut esille yleinen huoli kiristyneestä asenneilmapiiristä ja haasteista mahdollisen lakimuutoksen myötä. Olemme tavanneet eduskunnan ihmisoikeusverkoston jäseniä ja varapuhemies Risikkoa, sekä olleet yhteydessä suureen joukkoon kansanedustajia ja ministereitä. Lisäksi olemme jo etupainotteisesti kontaktoineet hyvinvointialueiden viranhaltijoita vedoten heidän vastuuseensa turvata paperittomien potilaiden välttämätön hoito mahdollisesta lakimuutoksesta huolimatta. Asiaa on pidetty esillä myös kansainvälisillä areenoilla yhteistyössä PICUMin² ja ECRin³ kanssa. Lisäksi kävimme toukokuussa Bergenissä pitämässä luennon vaikuttamistyöstä ja Helsingin mallista yhdessä Helsingin kaupungin paperittomien tiimin lääkärin Moona Merikallion kanssa.

Kuten monet asiantuntijat, LSV mukaan lukien, lakiesitykseen liittyvässä lausunnossaan mainitsevat, hoidon rajaaminen toisi mukanaan inhimillistä kärsimystä pitkäaikaissairauksien seulonnan ja hoidon puuttuessa tai viivästyessä.⁴ Terveys on perustavanlaatuisen ihmisoikeus, eikä sitä tulisi milloinkaan käyttää palkintona tai rangais-

tuksena. Lisäksi esitetty lakimuutos aiheuttaisi todennäköisesti lisäkustannuksia, kun hoidon tarve siirtyisi perusterveydenhuollosta akuuttihoitoon puolelle. Lasten osalta on huomioitava, että vanhemman hyvinvointi ja terveys vaikuttaa suuresti myös huollettaviin. Vaikka lapsi siis saisikin tarvitsemansa hoidon, voisi vanhemman tai koko perheen terveydentilan tai hyvinvoinnin heikkeneminen aiheuttaa esimerkiksi mielenterveysaasteita ja turvattomuutta tai jättää lapset kokonaan terveydenhuoltojärjestelmän ulkopuolelle. Lisäksi muutos tekisi laista vaikeasti tulkittavan, hankaloittaisi ammattilaisten ja terveydenhuollon yksilöiden toimintaa selkeiden toimintaohjeiden puuttuessa sekä lisäisi alueiden välistä epä-tasa-arvoa palveluiden saatavuudessa.

Mikäli lakiesitys menee vastustuksesta huolimatta läpi, tulemme suuntaamaan huomiomme yhä voimakkaammin hyvinvointialueisiin ja pyrimme vakuuttamaan viranhaltijat siitä, että on kannattavaa tehdä lain vaatimuksia parempia päätöksiä alueellisen tasa-arvon säilyttämiseksi ja eettisen hoidon takaamiseksi. Lakimuutos nimittäin vain mahdollistaisi välttämättömän hoidon epäämisen, ei edellyttäisi sitä. Helsingin kaupungin apulaispormestari Daniel Sazonov on jo ilmoittanut Helsingin jatkavan joka tapauksessa hyväksi havaitsemallaan linjalla ja jatkossakin tarjoavan paperittomille potilaille välttämättömiä terveyspalveluita keskitetysti.

Neuvontaa ja koulutusta

PapeTe-hankkeen yksi keskeisimpiä tehtäviä on jalkautua yhteistyökumppaneiden toimiin ja jakaa terveysaiheista tietoa kohderyhmällemme. Kevään aikana ehdimme pitää muun muassa ryhmäterveysneuvontatuokion Turvapaikanhakijoiden tuki ry:n tiloissa. Mielenterveyden haasteet ja oman

² <https://picum.org/>

³ <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance>

⁴ https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/11031ed9-0804-42a0-bf84-9f46bcf82590/97e-6dec0-cefb-4b3a-8a2e-dcc3e2db6cba/LAUSUNTO_20240715160800.PDF

tilanteen epävarmuus sekä arjessa jaksaminen nousivat esiin. Syksyn aikana jatkamme ryhmäterveysneuvontojen pitämistä entisten ja uusien yhteistyökumppaneiden kanssa. Erityisesti mahdollisen lakimuutoksen tuomat muutokset ja niiden selkeyttäminen nousevat varmasti tärkeiksi teemoiksi.

Koulutamme myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, kolmannen sektorin toimijoita ja seurakuntien diakoniatyöntekijöitä, jotta heillä olisi vahvempi osaaminen paperittomien asiakkaiden kohtaamiseen ja palveluohjaukseen. Epäselvät käytännöt, mahdollisen lakimuutoksen tuomat muutokset ja ylipäätään tieto paperittomuudesta sekä paperittomien oikeuksista ovat keskeisiä teemoja. Keväällä ehdimme kouluttaa Laurean sairaanhoitaja- ja fysioterapeuttiopiskelijoita. Syksyllä 2024 olemme sopineet jo useamman koulutuksen muun muassa ammattiliitto Tehyn, Kirkkohallituksen ja Metropolia ammattikorkeakoulun kanssa. Tieto paperittomien oikeuksista ja heidän kohtaamisestaan kiristyneestä poliittisesta tilanteesta huolimatta kiinnostaa eri tahoja.

Koulutusten osalta olemme saaneet myös tehdä yhteistyötä Hibo Abdulkarimin

ja Ibrahim Ahmedin kanssa. He ovat lääkäreitä, jotka luennoivat rakenteellisen rasmin tunnistamisesta ja sitä vastaan kamppailusta terveydenhuollossa. Keväällä he pitivät ajatuksia herättävän luennon pohjoismaiden paperittomuusteeman parissa työskentelevien tahojen verkostotapaamisessa, jonka vuorostamme järjestimme tänä vuonna Helsingissä. Syksyllä he luennoivat kanssamme muun muassa Metropolian opiskelijoille ja LSV:n jäsenille osana syyskokouksen ohjelmaa.

PapeTe-hanke on STEA-rahoitteinen hanke, joka on ajanut paperittomien oikeuksia terveydenhuollossa vuodesta 2017. Hankkeen tavoitteena on edistää paperittomien terveyttä ja kykyä huolehtia omasta hyvinvoinnistaan, varmistaa heidän pääsynsä terveydenhuollon palveluiden pariin sekä kouluttaa paperittomia kohtaavia. Hankkeessa on kaksi osa-aikaista työntekijää: asiantuntija Aino Tuomi-Nikula ja koordinaattori Reetta Piri. Molemmat ovat taustaltaan sairaanhoitajia.

TEKSTI: AINO TUOMI-NIKULA JA REETTA PIRI

KUVA: LAURA RÄMÖ

WHO ja ydinsodan terveysvaikutukset

Maailman terveysjärjestön WHO:n tehtävänä on edistää ja ylläpitää terveyttä. Suomalaisille ehkä tutuinta WHO:n toimintaa on infektioautien torjuminen ja siihen liittyvät rokotuskampanjat, mutta se tekee toki paljon muutakin muun muassa kroonisten kansantautien parissa ja ympäristön terveellisuuden edistämiseksi.

Kylmän sodan aikaan maailmalla tiedostettiin mahdollisen ydinsodan vaikutukset terveyteen. Ydinpommin vaikutukset tunnettiin hyvin Hiroshiman ja Nagasakin pommitusten jäljiltä, ja ydinsodan riski oli kasvanut kilpavarustelun myötä. Yksi vahvimpia ydinsodan estämiseen pyrkiviä liikkeitä oli lääkäreiden 1980 perustettu International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW), jonka jäsenjärjestöksi LSV:kin perustettiin.

WHO laati 1987 hyvän asiantuntijaraportin The Effects of Nuclear War on Health

and Health Services, johon koottiin senhetkinen tieto ydinsodan vaikutuksista ihmisten terveyteen. Tämä raportti toimi muun muassa pohjana YK:n Kansainvälisen tuomioistuimen (International Court of Justice ICJ) neuvon antavassa päätöksessä ydinaseiden käytön tai uhkailun laillisuudesta suhteessa kansainväliseen oikeuteen (The Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons) vuodelta 1996. Päätöksessä todetaan, että ”ydinaseiden käyttö tuskin on yhteensovitettavissa asevoiman käytön säätelyn kanssa”.

WHO:n raportin osalta sovittiin aikanaan, että tilannetta seurataan ja raporttia päivitetään. Kylmän sodan päättymisen jälkeen ydinsodan uhka vaikutti kuitenkin vähentyneen, eikä asiaan palattu. Lopulta vuonna 2020 seurantamandaatti lopetettiin yhdessä monien muiden hankkeiden kanssa, joille ei ollut tehty mitään vuosikausiin.

Viime vuosina on ydinsodan riski selvästi lisääntynyt. Sekä Venäjä että Israel ovat uhkailleet ydinaseiden käytöstä nykyisissä konflikteissa.

Toisaalta tietämyksemme ydinsodan vaikutuksista on merkittävästi lisääntynyt liki 40 vuodessa, joka on kulunut WHO:n edellisestä raportista. Erityisesti laskelmat ydinaseiden käytön ilmastovaikutuksista ja ydintalvesta ovat merkittävästi tarkentuneet ja tulokset ovat kylmääviä. Rajoitetustakin ydinsodasta seuraisi ilmaston viilenneminen ja ravinnontuotannon väheneminen siinä määrin, että jopa miljardeja ihmisiä uhkasi nälänhätä. Lisäksi uudet tutkimukset ovat osoittaneet, että erityisesti naiset ja lapset ovat herkkiä radioaktiivisen säteilyn tuhoisille terveysvaikutuksille.

Nykymaailman päättäjillä ei näytä olevan realistista kuvaa ydinaseiden globaaleista humanitaarisista vaikutuksista. Atomiseet nähdään osana sodankäynnin mahdollisia keinoja, ja niin sanottujen taktisten ydinaseiden (jotka ovat pääsääntöisesti suurempia kuin Hiroshimaan ja Nagasakiin pudotetut) käyttöä harjoitellaan. Tässä tilanteessa olisi ensiarvoisen tärkeää saada arvovaltainen, sitoutumaton, selkeä ja tieteellinen selvitys ydinaseiden ja ydinsodan todellisista vaikutuksista. WHO:n uusi selvitys voisi toimia tällaisena.

WHO:n auttamattomasti vanhentuneen ydinsotaselvityksen päivittäminen onkin yksi IPPNW:n tämän hetken tärkeimpiä tavoitteita. Järjestön työntekijät ovat tavanneet WHO:n pääsihteeriä Tedros Ghebreyesusta, ja IPPNW:n delegaatio – jossa minäkin olin mukana – osallistui WHO:n vuotuisen World Health Assemblyyn (WHA). Tapasimme useiden maiden delegaatioita (juttelin pitkään myös suomalaisten kanssa) sekä WHO:n työntekijöitä Radiation Safety sekä Health and Peace Initiative -yksiköistä.

IPPNW:n sivutapahtumassa puhuneet.
Vasemmalla Kati Juva. Kuva: IPPNW

IPPNW järjesti myös onnistuneen oheistapahtuman ydinsodan terveysvaikutuksista, johon osallistui yli 80 ihmistä. Tukijamaina olivat Itävalta, Kazakstan ja Meksiko. Puhujia oli IPPNW:n ja WHO:n edustajien lisäksi Kansainvälisestä Punaisesta Rististä (ICRC), Maailman Lääkäriliitosta (WMA) sekä lääketieteen opiskelijoiden järjestöstä (IFMSA). Minulla oli kunnia saada juontaa tämä tilaisuus.

Tässä WMA-kokouksessa emme vielä saaneet aikaan päätöstä uuden raportin tekemisestä, koska edellisen seurantamandaatti oli vanhentunut. Tällä hetkellä IPPNW työskentelee tiivistä niiden maiden kanssa, jotka ovat nyt WHO:n työvaliokunnassa. Toivomme saavamme tämän ensi vuoden WHA:n agendalle, ja ehkä rahoituskin selviää.

IPPNW, kuten LSV:kin, nojaa toimintansa tieteeseen ja tutkimukseen. Tämän selvityksen tekeminen auttaa meitä toimimaan ydinsodan ehkäisemiseksi ja turvalliseman maailman puolesta.

KATI JUVA
IPPNW co-presidentti
LSV:n perustajajäsen ja rauhanaktiivi

Ukraina-mielenosoitus helmikuussa 2022. Kuva: Kati Juva

Kansalaisyhteiskunnan ideologinen alasajo (yritys)

PUHEENVUORO

Suomen nykyinen kokoomusjohtoinen hallitus leikkaa rajusti kaikenlaisten järjestöjen ja kansalaistoiminnan rahoitusta. Sote-järjestöt ovat säästölistalla, vaikka tiedämme kolmannen sektorin suuren merkityksen kaikessa ennaltaehkäisevässä työssä muun muassa mielenterveyden, maahanmuuttajien kotoutumisen ja ikääntyneiden hyvinvoinnin kohdalla. Järjestöjen työ on tunnetusti myös erittäin kustannustehokasta.

Hallituskumppani perussuomalaisten punakynänjälki näkyy selvimmin ihmisoi-

keus- ja rauhanjärjestöjen rahoituksen lakkauttamisessa. Mitään merkittävää valtion talouden tasapainottamista tällä ei saada aikaan. Rauhanjärjestöjen vuotuinen avustus (vajaa puoli miljoona euroa), joka nyt siis lopetetaan täysin, vastaa uusien hävittäjien yhden pilotin kypärän hintaa.

Rauhanjärjestöjen avustusten lakkautus merkitsee järjestöjen toimintamahdollisuuksien merkittävää supistamista ja työntekijöiden irtisanomista. LSV:kin on saanut näitä rahoja – niillä kustannettiin muun

muassa ydinaseiden humanitaarisista vaikutuksista kertova lentolehtinen. Pääosin leikkaus ei onneksi tällä hetkellä vaikuta LSV:n toimintaan, koska suurin osa meidän rahoituksesta tulee kehitysyhteistyöhankkeisiin. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön supistukset eivät juurikaan vaikuta.

Rauhanjärjestöjen rahoituksen lopettaminen on selkeästi ideologinen päätös. Hallitus haluaa vaientaa kriittiset äänet liittyen muun muassa ihmisoikeuksiin ja militarismiin nousuun. Hämmästyttävää on, että leikkaus kohdistuu myös sellaisiin järjestöihin kuten Suomen YK-liitto ja Suomen Atlantti-seura, joka on pitkään ajanut läheisiä suhteita Natoon ja Yhdysvaltoihin. Myös kansainvälistä arvostusta nauttivan Martti Ahtisaaren perustaman CMI:n rahoitusta leikataan.

Tämä rauhanjärjestöjen tuen lakkautus on selvästi osa hallituksen pyrkimystä hiljentää kansalaisyhteiskunta. Rahoitus lakkaa tai sitä leikataan myös Ihmisoikeusliitolta, Saamelaiskäräjiltä, Pakolaisneuvonnalta

ja Julkisen sanan neuvostolta.

Näissä päätöksissä on taustalla perussuomalaisten ideologiset tavoitteet. Muut hallituspuolueet ilmeisesti hyväksyvät nämä saadakseen tukea haluamalleen talouspolitiikalle. Mitään varteenotettavia säästöjä näillä leikkauksilla ei saavuteta.

Rauhanjärjestöt ja kansalaisyhteiskunta eivät kuitenkaan ole aikeissa vaieta. Toiminta jatkuu aiempaa enemmän vapaaehtois pohjalta, muita rahoituslähteitä etsitään (voisitko sinä tukea rauhanjärjestöjä?) ja yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kesken tiivistetään.

Me emme luovuta. Toimimme edelleen ydinaseita ja robottiaseita vastaan, vastustamme asekauppaa Israelin kanssa ja varmistamme, että Suomi pysyy jatkossakin maamiinat kieltävässä sopimuksessa.

KATI JUVA
IPPNW co-presidentti
LSV:n perustajajäsen ja rauhanaktiivi

Kehitysyhteistyöstä leikattiin viimeksi vuonna 2015, jolloin Me välitämme -mielenilmaukseen osallistui yli tuhat ihmistä.

Silloiselle kehitysyhteistyöministeri Lenita Toivakalle luovutettiin 41 271 suomalaisen allekirjoittama vetoamus kehitysyhteistyön rajuja leikkauksia vastaan.

Kuva: Veikko Somerpuro / Kepa (nykyinen Fingo)

Orpon hallituksen jättileikkaukset uhkaavat kansalaisyhteiskunnan tulevaisuutta

Suomen järjestökenttä on hälytystilassa. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen mittavat leikkaukset uhkaavat vakavasti kansalaisyhteiskunnan toimintaa ja yhteiskunnan peruspilareita. Rahoituksen supistaminen vaarantaa monen järjestön työn, mikä heijastuu suoraan suomalaisten arkeen ja laajemmin kansalaisyhteiskunnan moniäänisyyteen ja demokratian vahvuuteen.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen jättileikkausten takia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset ovat uhattuina. Järjestökenttä on huolissaan, että eri alojen järjestötyöhön osuvat leikkaukset murentavat jo yhteiskunnan perustaa.

Budjettiriihen alla eri alojen kattojärjestöt järjestivät ensimmäistä kertaa yhteisen tie-

dotustilaisuuden, jossa ne toivat esille huolensa hallituksen leikkauksista ja niiden yhteisvaikutuksista. Kun rahoitusta leikataan niin nuorisotyöltä, liikunnalta ja urheilulta, sosiaali- ja terveysalalta, kulttuurista ja taiteesta kuin kehitysyhteistyöstä, yhteisvaikutus heikentää demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa.

”Onko Suomi jatkossa maa, jossa ihmiset kohtaavat toinen toisiaan ja vapaaehtoiset auttavat yhteisöään?” kysytään kattojärjestöjen yhteisessä tiedotteessa. Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kattojärjestön SOSTEn toiminnanjohtaja **Vertti Kiukas** painottaa, että leikkaukset ovat vain yksi osa kansalaisyhteiskunnan haasteista. Myös kansalaisten osallistamista heikennetään jatkuvasti.

”Kansalaisyhteiskunta on vakavasti uhattuna, kun muun muassa yhteiskunnallinen polarisaatio kaventaa ihmisten osallistumismahdollisuuksia. Yhteys kansalaisjärjestöjen ja valtionhallinnon välillä heikkenee. Lainsäädäntöprosessien kuulemisaikoja halutaan lyhentää, kuultavien määrä vähenee, ja järjestöjen edustus työryhmissä harvenee. Järjestötoiminnalle tarvitaan enemmän tukea ja kannustusta, jotta säilytämme yhtenäisyyden ja kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet,” hän sanoo tiedotteessa.

Vähemmän tukea ja apua heikoimmassa asemassa oleville

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustuksia eli STEA-avustuksia leikataan vuonna 2025 80 miljoonalla eurolla eli viidesosalla. Koko vaalikauden aikana leikkaukset ovat 130 miljoonaa eli noin kolmannes jaettavista avustuksista. Suurin leikkaus kohdistuu täysin uusiin hankeavustuksiin, joita tämänhetkisen arvion mukaan myönnetään ensi vuonna 20 miljoonaa, kun vuonna 2024 niitä myönnettiin 72 miljoonaa.

Massiiviset leikkaukset tarkoittavat, että hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä voidaan tehdä vähemmän ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tuki ja apu vähenee. Leikkausten vaikutukset kohdistuvat samoihin ihmisiin, joiden toimeentuloa

hallitus on jo leikannut sosiaaliturvaan kohdistuvilla säästöillä. Tämän hallituskauden aikana on leikattu esimerkiksi asumistukea ja työttömyysturvaa, ja pian voimaan astuu uusia heikennyksiä työttömyysturvaan. Samalla terveydenhuollon asiakasmaksuja ja lääkkeiden omavastuita nostetaan.

SOSTE on kerännyt esimerkkejä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen leikkausten vaikutuksista. Jatkossa on vähemmän resursseja vastata kriisipuhelimiin ja chatteihin, lasten ja nuorten tuettu leiritoiminta vähenee, samoin ikäihmisten yksinäisyyttä ehkäisevä kohtaava työ. Päihde- ja mielenterveysongelmissa tarvittavaa tukea on vähemmän ja vapaaehtoistyön organisointi vaikeutuu. Sairaat ja vaikeissa elämäntilanteissa olevat saavat vähemmän tukea ja apua.

LSV:n puheenjohtaja, lääkäri **Line Kurki** kertoo, että hänen työssään julkisessa terveydenhuollossa on viime vuosina toistuvasti tullut vastaan tapauksia, joissa potilaan taloudellinen tilanne on esteenä lääkeshoidon tai käyntien toteutumiselle.

”Ymmärtääkö hallitus leikkaavansa lisää ihmisten mahdollisuuksista ylläpitää toimintakykyään ja ehkäistä sairaalahoitoa vaativia komplikaatioita?” hän sanoo.

Ei koulutusta paperittomien kohtaamiseen

Eräs leikkauksen kohde on se, että STEA ei todennäköisesti jatkossa rahoita järjestöjen julkisen ja kolmannen sektorin ammattilaisille suunnattuja koulutuksia. LSV:n Paperite-hankkeessa on tähän mennessä koulutettu terveydenhuoltoalan ammattilaisia paperittomien kohtaamisesta. LSV:n tahtotila on jatkaa tätä työtä, mutta STEA-rahoitusta siihen ei välttämättä enää saada.

”Samaan aikaan Orpon hallitus on antamassa eduskunnalle lakiesityksen, joka pyrkii

rajaamaan paperittomien terveystalvet vain kiireelliseen hoitoon. Jos laki hyvaksytään, koulutusta terveydenhuollon ammattilaisille tarvittaisiin entistä enemmän, koska laki on niin epäselvä ja tulkinnanvarainen. Kuka ammattilaisia jatkossa kouluttaa jos järjestöt eivät sitä voi tehdä?” LSV:n toiminnanjohtaja **Kaisa-Leena Juvonen** kysyy.

Suomi kääntää selkäänsä maailmalle

Kehitysyhteistyöstä hallituksen on tarkoitus leikata vaalikauden aikana noin neljä-sosa. Ensi vuodelle leikkaus on 135 miljoonaa euroa. Suurin osa kohdistuu Suomen ja kumppanimaiden kahdenväliseen kehitysyhteistyöhön ja Suomen YK-järjestöille annettavaan tukeen.

Kehitysjärjestöjen kattojärjestön Fingon toiminnanjohtaja **Juha-Erkki Mäntyniemi** sanoo, että kehitysyhteistyön leikkauksissa ollaan nyt ääri rajoilla.

”Kehitysyhteistyöstä leikkaaminen on pois turvallisemmasta maailmasta, tuesta heikoimmassa asemassa oleville ihmisille sekä Suomen vuosikymmeniä rakentamista merkittävistä kumppanuuksista ja kansainvälisestä asemasta. Toisella puolella maailmaa tapahtuvat asiat vaikuttavat monin tavoin myös meihin,” Mäntyniemi sanoo Fingon tiedotteessa.

Rauhanjärjestöjen toiminta ajetaan alas

Kansalaisjärjestöihin kohdistuvat leikkaukset ovat toistaiseksi olleet pienempiä, mutta samalla hallitus on aikaisemmin vuoden 2024 aikana käytännössä päättänyt lakkauttaa kolme valtionavustusmuotoa: rauhanjärjestöjen yleisavustukset, viestintä- ja

globaalikasvatustuen (VGK-tuki) sekä tuen järjestöiltä, joiden tehtävät liittyvät ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin (UTP-tuki). LSV 63 muun kansalaisjärjestön mukana vetosi kesäkuussa hallitukseen VGK-tuen avaamisen puolesta, turhaan.

Näin järjestöjen moninaisuus kapenee ja etenkin pienempien järjestöjen toimintaedellytykset heikkenevät. Järjestöjen leikkaukset koskevat kymmeniä suomalaisia järjestöjä, joista useita uhkaa lakkautus vuonna 2025.

”Vaikka LSV ei itse ole juuri nyt suoraan saanut näitä tukia, olemme huolissamme siitä, että järjestökentän toimintamahdollisuuksia pala palalta nakeretaan eri suunnista. Lopputuloksena on moniäänisen kansalaisyhteiskunnan yksipuolistuminen ja jopa osittainen katoaminen. Leikkausten myötä rauhanjärjestöjen toiminta on kokonaisuudessaan vaakalaudalla. Toki rauhanjärjestöt etsivät aktiivisesti uusia yhteistyön keinoja ja muotoja toimia,” LSV:n toiminnanjohtaja Kaisa-Leena Juvonen sanoo.

Eri alojen kattojärjestöt vaativat leikkausten perumista tai kohtuullistamista sekä leikkauksille vaikutusarviot ja siirtymäajan suunnitelmat. Suomalaiselle kansalaisyhteiskunnalle pitää luoda jatkossa vahvempia toimintaedellytyksiä ja sitä kautta vahvistaa yhteiskunnan perustaa.

TEKSTI: YLVA ASP

LSV:n viestintäkoordinaattori

LSV:n uudet työntekijät esittäytyvät

Keväällä paperittomien terveystanke sai uuden tiimin ja syksy potkaistiin toimistolla käyntiin isommalla tiimillä kuin koskaan aiemmin, kun LSV:ssä aloitti viestintäkoordinaattori Ylva. Toivotamme kaikki kolme uutta työntekijää lämpimästi tervetulleeksi järjestöön!

Aloitin elokuun lopulla LSV:n historian ensimmäisenä viestintäkoordinaattorina. Koulutukseltani olen valtiotieteiden maisteri, pääaineena sosiaali- ja kulttuuriantropologia. Lisäksi olen opiskellut journalistiikkaa Svenska social- och kommunalhögskolanissa.

Tulin LSV:hen Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiöstä KIOSista, jossa toimin eri tehtävissä vuodesta 2008. Viimeiset kuusi vuotta keskityin nimenomaan viestintään ja teemoina olivat erityisesti ihmisoikeuspuolustajat, kansalaisyhteiskunnan tila, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. LSV:n toimintamaista olen työskennellyt Kenian ja Nepalin parissa, ja lisäksi olen asunut pariin otteeseen Meksikossa. Ihmisoikeudet ovat lähellä sydäntäni, ja aikanaan toimin pitkään vapaaehtoisena Amnestyssä. Nykyisin vapaa-aikani kuluu tiiviisti kolmen kouluikäisen lapsen harrastusten ja arjen pyöryksessä.

Olen vaikuttunut LSV:n tekemästä tärkeästä työstä ja toiminnan laajasta kirjosta. Odotan innolla vapaaehtoisten kanssa työskentelyä ja sitä, että pääsemme yhdessä kehittämään LSV:n viestintää! Pääasiassa tulen keskittymään kehitysyhteistyöstä viestimiseen, mutta minuun voi olla yhteydessä kaikissa LSV:n viestintään liittyvissä asioissa. Det går bra att kontakta mig också på svenska.

Viestintäkoordinaattori Ylva Asp
ylva.asp@lsv.fi
040 830 3808

Aloitin työskentelyn Papete-hankkeen koordinaattorina samaan aikaan hankkeen asiantuntijan Aino Tuomi-Nikulan kanssa. Olen sairaanhoitaja ja opiskelen parhaillaan myös islamin teologiaa Helsingin yliopistossa. Vapaa-aikani kuluu urheillen ja koirani kummelluksia seuraillen.

Koordinaattori Reetta Piri
reetta.piri@lsv.fi
040 171 5332

Aloitin huhtikuussa asiantuntijana PapeTe-hankkeessa. Koulutustaustaltani olen medianomi (AMK) ja ensihoitaja (AMK). Työkokemusta on kertynyt useista järjestöistä politiikan, monikulttuurisuuden ja ympäristönsuojelun saralta. Terveystieteiden puolella olen työskennellyt muun muassa lasten päivystyksessä ja terveyskeskuksessa. Harrastuksiini kuuluu akrobatia, kiipeily ja skeittaus. Lisäksi nautin vapaa-ajastani 7-vuotiaan lapsen kanssa touhuten ja luonnossa liikkuen.

Asiantuntija Aino Tuomi-Nikula
aino.tuomi-nikula@lsv.fi
044 744 0014

LSV:n ja ilmastolääkäreiden kurssit Lääkäripäivillä 2025

Lääkäripäivien torstaiohjelmassa 23.1. on luvassa koulutusta LSV-teemoista koko päiväksi. Aamupäivälle on suunniteltu Ilmastolääkäreiden kurssi "Lääkäri, tunne jälkesi - mikä on lääkärin vastuu ympäristöstä?" Luentokattaus käsittelee terveydenhuollon ympäristöjalanjälkeä tutkimuksista lääkkeisiin sekä keinoja vähentää sitä.

Iltapäivällä LSV:n järjestämällä kurssilla "Stigma, trauma ja sairaus - päihdeongelma hoidon haasteena" tarkastellaan päihdeongelmia ympäröivää vyyhtiä. Luentoja ja kokemusasiantuntijoiden kautta pureudutaan siihen, miten päihdeongelma vaikeuttaa eri tavoin kohtaamia terveydenhuollossa ja hoidon toteutumista.

LSV tekee vuosittain kurssiehdotuksia Lääkäripäiville vapaaehtoisten ideoiden pohjalta. Vuonna 2025 LSV tarjoaa lisäksi Lääkäripäivien lipputaskuihin kierrätysmateriaalista valmistetut kaulanauhat. Tervetuloa kuuntelemaan luentoja ja keskustelemaan ständillemme! Jos sinulla on omia LSV-henkisiä kurssi-ideoita vuoden 2026 Lääkäripäiville, voit myös olla yhteydessä jo nyt niin pääsemme ajoissa suunnittelemaan tulevaa.

LINE KURKI

LSV:n puheenjohtaja ja yksi kurssin yhteyshenkilöistä

Ilmastolääkärit määräämässä planetaarisen hyvinvoinnin reseptejä Oodissa Maailman yleislääkäripäivänä.

Ilmastolääkärit kannustavat hallitusta kiireellisiin lisätoimiin ilmastokriisin ja luontokadon hillinnässä

Kuten ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen totesi (hallituksen ilmastovuosisertomus, [Yle 27.6.](#)), metsien hakkuita on syytä vähentää kiireellisesti ja tuntuvasti sekä hiilensidonnan että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Ilmastolääkärit haluavat olla ministerin ja koko hallituksen tukena kaikissa näissä toimissa, joilla pelastetaan ekosysteemejä ja torjutaan tai ainakin hidastetaan käynnissä olevan ekokatastrofin etenemistä.

Ihmisten usko päättäjien kykyyn ja haluun turvata keikahduspisteiden partaalla olevien ekosysteemien tasapainoa on horjunut. Usko voidaan palauttaa tekemällä rohkeita ja vaikuttavia päätöksiä, jotka eivät välttämättä ole elinkeinoelämän ja suuryritysten, Suomessa varsinkaan metsäjättien, mielen mukaisia.

Tulevien sukupolvien terveys ja hengissä selviämisen edellytykset ovat niin tärkeitä, että niiden vuoksi suuri enemmistö ihmis-

tä on valmis alentamaan elintasoaan. Tiedämme, että meidän on sekä pakko, että mahdollista, ja myös terveydelle edullista selvittää nykyistä keskivertoa vähemmällä kulutuksella.

Päätäjien on syytä kuunnella tieteellistä tietoa ja asiantuntijoita, sekä tehdä eettisesti ja moraalisesti oikeudenmukaisia, ihmisten hyvinvointia ja terveyttä turvaavia päätöksiä. Jos näin ei toimita, kustannukset ovat moninkertaiset sekä taloudellisesti, että inhimillisesti.

Metsien hiilinielun ja monimuotoisuuden turvaamista voidaan jouduttaa jo nyt olemassa olevilla keinoilla. Tässä näkemykseni mukaan mahdollisia toimia:

1. Kiireellisimpänä on nyt käsittelyssä oleva vanhojen metsien kriteerien uudelleenarviointi siten, että huomattavasti (2-4-kertaisesti) enemmän vanhoja tai luonnontilaisia metsiä saadaan suojelun piiriin myös Etelä-Suomessa. Tästä olemmekin antaneet lausunnon.
2. Hakkuista ja muusta muokkaamisesta voidaan pidättäytyä sekä vanhoissa että nuorissa talouskäytössä olevissa metsissä asettamalla riippumattomaksi metsäteollisuuden tarpeista. Metsäteollisuudessa on aloitettava asteittainen, työntekijöitä kohtaan reilu rakenneuudistus ja ohjattava rahoitusta tähän.
3. Vanhoja talousmetsiä varten voidaan luoda tukiohjelma, joka osoittaa tukea METSO-ohjelman tapaan luontoarvoiltaan sopiviin kohteisiin, jotka rajataan talouskäytön ulkopuolelle ja joissa luontoarvot saavat lisääntyä.
4. EU:n ennallistamisasetuksen päästyä maaliin on osoitettava lisärahoitusta

ennallistamiskohteille ja tuettava ympäristöjärjestöjen tekemää ennallistamistyötä esimerkiksi soiden ennallistamisessa.

5. Tarvitsemme laajaa ja rohkeaa arvoihin liittyvää keskustelua siitä, mitkä tahot omistavat asiantuntemuksen metsien käytössä ja "hoidossa"; tällä hetkellä metsäteollisuuden etua ajavat metsänhoitoyhdistykset ovat lähes monopoli-asemassa. Luontojärjestöillä on enenevässä määrin luontotietoa, jota tulisi käyttää.

Ilmastolääkärit ovat yhteiskunnassa kaikkien eri alojen toimijoiden tukena näinä ihmiskunnan kohtalonkysymysten aikoina, kun päättäjät joutuvat tekemään itselleen epämieluisia päätöksiä. Olemme ekosysteemien turvaamisessa nyt vuonna 2024 kauhistuttavan myöhässä, kun vuosikymmenien ajan tutkijoiden varoituksen sanat on ohitettu. Parempi kuitenkin myöhään kuin ei milloinkaan: ei ole mitään aikarajaa jonka jälkeen ei enää kannattaisi toimia ja tehdä muutosta, vaan eilisen jälkeen seuraavaksi paras hetki muutokselle on nyt.

Kuva: Hanna Rintala

Kuva: Olga Gilbert

Välittävinä ihmisinä Ilmastolääkärit eivät voi vaipua epätoivoon tai kynnisyyteen, vaan ammittimme eettisten periaatteiden mukaan asetumme turvaamaan jäljellä olevaa elinkelpoista maapalloa. Juuri nyt on erittäin tärkeää kääntää suuntaa voimakkaasti ja välittömästi luonnon ja ilmaston turvaamiseen kaikin käytettävissä olevin keinoin.

Ilmastolääkäreiden toimintaa

Ilmastolääkärit tarjoavat tukea kaikille kestävään elämään siirtymisessä planetaaristen reseptien ja Elämänjalotus-ohjelman muodossa, ammattilaisille koulutusten muodossa sekä päättäjille yhteistyötapaamisten kautta. Osallistu opintopiiriin, tule mukaan pitämään planetaaristen reseptien kirjoituspistettä tai lähde mukaan Elämän-

jalotus-ryhmään ja sellaisen vetäjäksi. Tai onko sinulla asiantuntemusta, jota haluaisit jakaa muillekin verkossa kokoontuvassa opintopiirissä?

Syksyn 2024 opintopiirit kokoontuvat 11.9., 9.10., 23.10., 13.11. ja 4.12. klo 18 Meets-alustalla.

Olemme mukana Greenpeacen Puolet parempaa -kampanjassa, jossa tehdään jokaiseen Suomen kuntaan valtuustaloite julkisten ruokapalveluiden muuttamisesta puolet kasvispainotteisemmaksi. Tämä on helppoa aktivismia: lue lisää ja tee aloite omaan kuntaasi tai naapuriin valmiin pohjan ja ohjeiden avulla! <https://lsv.fi/toiminta/ymparisto-ja-ilmasto/> ja <https://www.greenpeace.org/finland/toimi/puolet-parempaa/>

Teemme myös yhteistyötä Suomen Luonnonsuojeluliiton luontoterveysvetoomuksessa nykyisille ja tuleville kuntapäätäjille. Lisäksi haemme parhaillaan säätiörahoitusta toiminnan laajentamiseen ensi vuonna.

Alkukesällä kampanjoimme EU:n ennallistamisasetuksen puolesta, tosin pysymättä muuttamaan Suomen kantaa - mutta onneksi Itävalta pelasti asetuksen läpimenon. Tästä lähetimme kiitokset Itävallan ympäristöministerille, joka otti kiitoksemme lämpimästi vastaan. Lämmin kiitos kuuluu myös koko aktiiviselle ja välittävälle Ilmastolääkäreiden porukalle!

Haluatko mukaan Ilmastolääkäreiden sähköpostilistalle ja/tai whatsapp-ryhmään? Kysy lisätietoja terhi.koivunen@lsv.fi tai hanna.rintala@lsv.fi. Tapahtumia tulossa lisää syksyllä: lsv.fi/toiminta/ymparisto-ja-ilmasto

TEKSTI: HANNA RINTALA

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
LÄKARES SOCIALA ANSVAR

Anna LSV:n aineeton joululahja

**Muista läheistäsi jouluna – löydät LSV:n verkkosivuilta
aineettomat lahjat sukulaisille ja ystäville.**

**Edistät terveyttä kehittyvissä maissa samalla,
kun sekä lähimmäisesi että sinä itse saatte hyvän mielen.**

Joululahjat ostat helposti LSV:n nettisivulta ja samalla tuet terveyden edistämistä Beninissä, Keniassa, Somaliassa tai Nepalissa.

Valikoimaan kuuluvat mm.

- esteettömät sairaalatilat vammaisille henkilöille
- mielenterveystyön koulutus terveystyöntekijälle
- kuukautissuojat vammaisille tytöille
- tuki psykososiaalisen tuen keskukselle

Anna lahja, joka vaikuttaa!

LSV:n aineettomat lahjat löydät osoitteesta:
www.lsv.fi/lahjoita/aineettomat-lahjat/
tai skannaamalla oheisen QR-koodin.

Ostoksesi jälkeen saat verkkokaupasta sähköpostiisi lahjasta kertovan kortin annettavaksi sen vastaanottajalle.

Tule mukaan kehittämään LSV:tä!

Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä, ja millaisessa järjestössä haluaisit työskennellä niiden puolesta? Haluatko kokeilla strategista työskentelyä tai millaista on olla järjestön hallituksessa? Tai ehkä sinulla on HR-osaamista, jota haluat tarjota hyvään tarkoitukseen?

Tulevana vuonna suunnittelemme laajemmin LSV:n tulevaisuutta vuoden 2026 alusta alkavan uuden strategiakauden häämöttäessä. Osallistumalla strategiatyöskentelyyn voit vaikuttaa järjestömme toiminnan suuntaan; siihen, millaista Suomea ja maailmaa toiminnallamme pyritään rakentamaan.

Strategiatyöskentelyyn voi osallistua kuka vaan järjestön jäsen. Myös muiden vapaaehtoisten näkemykset ovat tervetulleita.

Syyskokouksessa 18.11. valitaan järjestön uusi hallitus ja puheenjohtaja. Näihin tehtäviin voi asettua ehdolle kuka tahansa järjestön jäsen koulutus- ja uravaiheesta riippumatta. Hallituksen jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Hallitus kokoontuu vähintään kahdeksan kertaa vuodessa, ja lisäksi jonkin verran aikaa kannattaa varata kokousten väliseen työskentelyyn.

Nyt on siis oiva hetki tulla mukaan kehittämään LSV:tä! Aiempaa kokemusta järjestö-, strategia- tai hallitustyöskentelystä ei vaadita, vaan mukaan saa tulla oppimaan ja itsekin kehittymään.

Jos kiinnostut, ota yhteyttä minuun line.kurki@lsv.fi. Kerron mielelläni lisää! Seuraa LSV:tä myös sosiaalisessa mediassa, niin saat lisää tietoa toiminnasta ja tapahtumista.

Nähdään syyskokouksessa!

LINE KURKI
LSV:n puheenjohtaja

**työpäivä
maailmalle**

Mielenterveysongelmien hoidon tarve globaalisti on valtava. WHO:n mukaan matalan tulotason maissa jopa 75 % mielenterveysongelmista kärsivistä ihmisistä ei saa tarvitsemaansa hoitoa. Lääkärin sosiaalisen vastuun työ luo pitkäkestoisia ja kestäviä ratkaisuja, jotka auttavat parantamaan mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja laatua Somaliassa ja Nepalissa. Työllämme parannamme paikallisen terveydenhuollon kapasiteettia tunnistaa, hoitaa ja ohjata eteenpäin ihmisiä, jotka elävät mielenterveysongelmien kanssa. Viestintäkampanjoilla, kouluttamalla terveysvapaaehtoisia ja jalkautuvalla työllä yhteisöissä lisäämme väestön tietoisuutta mielenterveysongelmista ja hoitomahdollisuuksista.

*Tue työtämme ja lahjoita
Työpäivä maailmalle
www.lsv.fi/lahjoita*

Rahankeräyslupa RA/2020/1390

58783

Työpäivä maailmalle

MobilePay

Tervetuloa Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n syyskokoukseen ja pikkujouluihin 16.11.2024

AIKA: Lauantaina 16.11.2024 klo 14.00 alkaen

PAIKKA: LSV:n toimisto / Globaalikeskus,
Siltasaarencatu 4 (7 krs.) 00530 Helsinki

Luento pidetään paikan päällä läsnätahtumana.

Syyskokoukseen voi osallistua paikan päällä tai etäyhteydellä.

OHJELMA

Klo 14.00 Luento

Hibo Abdulkarim & Ibrahim Ahmed:

Rakenteellinen rasismi lääketieteessä

Klo 15.15 LSV:n syyskokous

Klo 17.00 LSV:n pikkujoulut

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Äänivaltaisia ovat yhdistyksen jäsenet.

Tarjoilujen mitoittamiseksi ja etäyhteykslinkin lähettämiseksi pyydämme ilmoittautumista 10.11.2024 mennessä

osoitteessa lsv.fi/syyskokous-2024 tai oheisella QR-koodilla.

Jos sinulla on kysyttävää, otathan yhteyttä: lsv@lsv.fi

Lämpimästi tervetuloa syyskokoukseen ja pikkujouluihin!

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
PHYSICIANS FOR SOCIAL RESPONSIBILITY